335. štev. V Ljubljani, nedelja dne 1. decembra 1912. Leto I.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Balkanska vojna.

Po dveh mesecih.

Danes je ravno dva meseca od tega, ko so prišle z Balkana prve vznemirjajoče vesti. Ker so se take vznemirjajoče vesti večkrat ponavljale in so bili nemiri na Balkanu na dnevnem redu — nismo tem dogodkom pripisovali posebne važnosti toda kmalu se je pokazalo, da je stvar resna.

Dober teden pozneje je bila že vojna napovedana.

Lahko rečemo, da sta **bila dva velika meseca, ki smo ju preživeli skoraj med samimi zmagami slovanskega orožja. Za nas so bili vsi ti dogodki dvakrat radostni: zmagovala je slovanska raja, za katero se je naš narod že l. 1878 ob prvi osvobodilni vojni toplo zavzel, ker je čutil, da je z njo ene krvi. In drugič zmagovalo je slovansko orožje proti onemu Turčinu katerega divjo silo so čutili naši pradedje, katerih grozovitosti je čutila naša domovina in katerih nasilje proti kristjanom je ostalo našemu narodu globoko v srcu.** Saj je bil Turek za našega človeka najkrvoločnejša zver in poštenemu človeku je bilo vedno težko razumljivo kako morejo krščanski vladarji še trpeti Turka v Evropi.

Preprost človek ima tudi o visoki politiki svoje preprosto mnenje in si predstavlja, da se vladarji za kako stvar kar med seboj pomenijo, in da n. pr. krščanski vladarji morajo sovražiti turškega sultana, ker so stari Turki našim deželam toliko gorja prizadjali. Toda v višjih krogih ni tako — tam je drugačna politika nego v duši preprostega človeka. — Da še več smo doživeli! Mislili smo, da vlada proti Turku v Evropi splošno sovraštvo — saj so vsi narodi nekdaj čutili turške napade — in tudi nasilstva nad kristjani iz zadnje dobe jim niso bila neznana. **Toda naši sosedje Nemci so se tako zavzeli za Turke, da bi si človek mislil, da so si krvni bratje.**

Vse to smo doživeli v teh dveh mesecih. Mnogo spoznanja je prišlo v naša zasanjana srca. Videli smo, da je okolu nas marsikaj drugače nego smo preje videli. **Tudi naš priprosti človek to čuti. Zato se je tudi med našim narodom v tem času zgodil velik preobrat.**

Vsako nedeljo smo podajali kratek pregled tedenskih uspehov. Bili so bogati tedni. Komaj smo mogli vse napisati. Zadnja dva tedna se je pohod zveznih vojsk ustavil. Deloma so prišli na svoj cilj, deloma se bore za zadnje trdnjave. Po bitki pri Bitolju nismo imeli večje bitke.

Sedaj je pozornost celega sveta obrnjena na Čataldžo. **Neki nemški list je pisal, da se Turčija nikakor ne sme udati. L. 1870** so se Francozi udali šele tedaj, ko je nemška vojska stala okoli in okoli Pariza in so Parižani začeli umirati že od glada. V Turčiji — pravi tisti nemški list — še ni tako daleč. V Carigradu še ne umirajo od lakote in končno zakaj bi se Turčija podala. Kaj pa so pravzaprav zvezne armade dosegle. Razven Soluna — tako piše — se branijo še vse primorske trdnjave. Skader, Carigrad i. dr.

Zvezne vojske torej niso še dokončale vojske in Turčija se nima česa bati — **posebno ko je izpopolnila svojo vojsko na čataldski vrsti — in je ta mlada krepka navdušena (!) vojska velika nevarnost za Bolgare, posebno, ker so Bolgari spravili vse moštvo v prednje vrste in je dežela za njimi prazna. Ako Turki njih vrste prederejo — potem so izgubljeni. Bolgarska armada pa je oslabljena in utrujena.** Tako piše nemški list. — V resnici ni tako. Turki so pri kraju. — Ako se bolgarske čete pomnože — je upati, da doživimo v kratkem zadnji poraz turške armade.

Mirovna pogajanja imajo morebiti le namen zavleči boj toliko časa, da pride nova pomoč od Srbov in Grkov.

Danes je en mesec, ko se je bila velika bitka pri Lile Burgasu.

To je bila največja zmaga bolgarska in ena največjih zmag zadnje dobe. Za Turke je bil to odločilni poraz. Sledila je še zmaga pri Čorlu in beg na Carigrad. Naravno je, da so nastale zapreke, ki so zadržale Bolgare, da niso mogli hitro zasledovati sovražnika. **Zato smo danes — en mesec po Lile Burgasu — le nekaj kilometrov naprej — toda tudi le toliko daleč od Carigrada, da bodo poljski kanoni — z bolgarskih pozicij nesli krogle v Carigrad.**

Albanija bo torej dobila avtonomijo. Tudi ako to ne bo Albanija v onem obsegu, kakor si jo žele prijatelji Albancev — vendar — en del Albanije ostane avtonomen.

Tako bo ležala tista pod zemlje na jugu kot stalen vzrok prepirov med državami. Pomislite, kako bi se mi Slovenci čutili počaščeni, ko bi se svetovne velesile tako pogajale za našo avtonomijo!

Albancev ni več kakor Slovencev, in žive poleg tega kot razbojniki po svojih skalah in v svojih brlogih — nedovzetni so za kulturo in sploh ne ljubijo miru. In za te ljudi bi bila skoraj nastala svetovna vojna, — ker morajo baje dobiti avtonomijo. In kaj bo temu sledilo? — V autonomni Albaniji bodo skušale vse države imeti svojo propagando. Srbija bo le s težavo zavarovala svoje kraje pred albanskimi napadi. To bo vzrok vednih pritožb in srbska država bo prisiljena zopet in zopet varovati svoje pravice — kar bodo drugi smatrali za izzivanje. **Italijani** bodo imeli svojo propagando in bodo skušali počasi vse druge izpodriniti, ker leži Albanija čez morje prav blizu nasproti Italiji. **Avstrija** bo zopet dajala svoje tisoče in miljone za šole v tuji deželi in ne bo imela nič od tega. V tem so vsi listi enega mnenja.

Toda to je že stara navada diplomatov, da puste vedno kak kos, zaradi katerega so si države vedno nasprotne.

Posebno Avstrija je tako srečna, da ima polno takih kosov. **Tako je n. pr. južna Tirolska t. zv. Trentino po Bismarckovem nasvetu pripadla Avstriji, ker se je vedelo, da bo vsled tega kosa vedno nekoliko nasprotja med Italijo in Avstrijo. Tako se države izigravajo.**

Sedaj ko se že deli, **naj bi se delilo tako, da bi bil potem mir — ako se bo delalo tako, kakor zdaj hočejo — potem se bodo vse države po komaj končani vojni — začele pripravljati na novo vojno.**

Drač je torej zavzet — Srbija je ob morju — in Albanci so baje proglasili avtonomijo. V Evropi je napetost. »Tagespost« očita grofu Berchtoldu, da je preveč popustljiv — in mir, ki je navidez zavladal — je poln težkega ozračja. Ali se bodo oblaki razšli — ali pa bo hud vihar.

Boj za Drač.

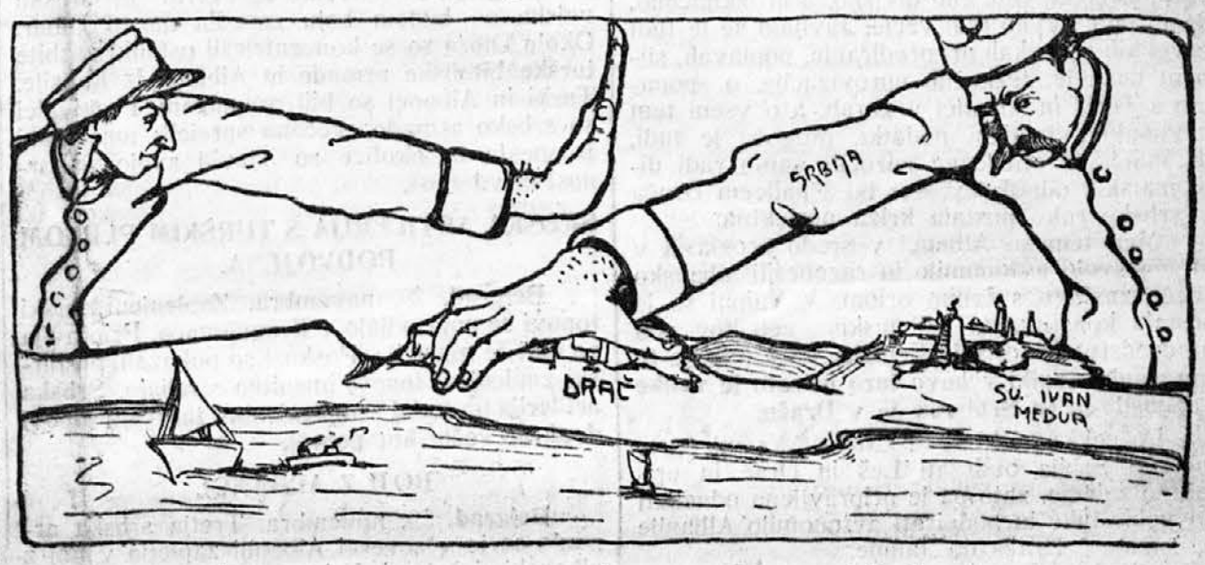

Avstrijec:

Drača ti ne smeš imeti,
ker to važen je pristan,
'z njega daleč tja po sveti
jadraš lahko v tujo stran:

Srb:

Jaz pa moram si ga vzeti
ker edini je izhod,
da iz njega smem imeti
čez morjé svobodno pot.

Avstrijec:

Ako imaš pot do Drača,
svobode preveč imaš, —
iz navadnega berača
bi postal še bogataš.

Srb:

Jaz pa hočem bit svoboden
in si vzeti, kar mi gre,
Drač edini je ugoden
pot do tuje mi zemlje.

Avstrijec:

Ako vzameš Drač, ponosen
boš postal in hud gospod,
sosed boš postal neznosen
— proti meni boš povsod.

Srb:

Nečem biti ti sovražnik
s taboj sem prijatelj rad,
ti mi hočeš biti stražnik
da b' ne bil preveč bogat.

Avstrijec:

Jaz zato nad tabo čujem,
ker se vedno te bojim
z Drača b' šel po svetu tujem
in b' kupčije delal z njim.

Srb:

Meni ni le za kupčijo,
meni je za sveti dom:
ko premagal sem Turčijo —
tudi druge zmagal bom.

Avstrijec:

Ti preveč se mi šopiriš
preveliko govoriš —
in predaleč se mi širiš
nezaupnost mi budiš.

Srb:

Jaz ne maram tuje lasti,
svoje hočem le imet —
jaz ne maram tebi krasti,
toda to-le je moj svet.

Avstrijec:

To ni tvoj svet. Svoja prava
davno sem si tu svojil —
koder moja ladja plava,
tam bom zemljo jaz dobil.

Srb:

Jaz sem Turčina premagal
in Albanijo zavzel —
zdaj bom sam z njo razpolagal,
nihče mi ne bo je vzel.

Avstrijec:

Jaz Albance protežiram
da jih ti ne razdeliš.

Srb:

Jaz Albancev ne požiram
lahko meni jih pustiš!

Avstrijec:

Vari, vari, bratec dragi
da preveč me ne jeziš —
tudi pri največji zmagi
lahko vse še izgubiš.

Srb:

Pridi, če je tebi drago —
kaj jezil bi se, ne vem:
to plačilo je za zmago,
kar dobil sem — vzeti smem.

Avstrijec:

To ne pojde dragi brate,
Drača mi ne obdržiš —
jaz pokličem diplomate,
če se mene ne bojiš.

Srb:

Le pokliči diplomate,
kadar vojsko dokončam
vi braniti dobro znate,
jaz se pa braniti znam.

LISTEK.

M. ZEVAKO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

Kar je v njem najstrašnejšega, je pa to, da ne ubija samo teles, marveč hoče doseči tudi duše. Gorje človeštvu, ako zmaga Lojola! Jedva smo izšli iz teme, dolga doba, ki jo je preživel človek, ga je pustila vsega razbolelega in slabotnega kakor bolnika, ki se mu obrača na bolje, mežikajočega z očmi spričo luči umetnosti in vede, ki se užigajo, že se pojavlja Lojola! In kruta je bolest modrih ljudi, ko pomišljajo, da je z njim človeštvo ustavljeno morebiti za cela stoletja!«

Mirno je razvijal Dolet svojo misel»

Vedrost se je bila vrnila njegovemu obrazu.

Zdelo se je, da je pozabil nevarnost, ki mu preti; filozofska špekulacija, ki se je dvigal vanjo, mu je dajala moč, da je gledal mirno svoji lastni smrti tesno v obraz.

Manfred in Lanté sta ga gledala z nežnim občudovanjem.

Dolet je povzel:

»Hvala ti, sinko, da si me opomnil, da so moje dolžnosti mnogoterne. Prav imaš, krivo bi ravnal, če bi žrtvoval svojo ženo in svojo hčer. Pobegnil bom.«

»A kdaj?« je vprašal Lantné živahno.

»Še jutri.«

»Še nocoj, takoj zdajle morate bežati!« je rekel Manfred.

»Nič se ne mudi. Lojolova pota so počasna. Jutri bo tudi še čas.«

Z dolgim pogledom se je ozrl Dolet okrog sebe.

»Nocoj«, je dejal, »bomo večerjali skupaj. Rad bi, da se snidemo še enkrat v okrasju tega domovanja, ki ga ljubim tako zelo, med tem mojim omiljenim pohištvom in knjigami, mojimi tovarišicami. Posloviti se hočem od vsega tega. Manjkalo mi bo samo mojstra Alkofribe.«

Zdajci se je zdrznil, začuvši glasno trkanje na vrata.

Manfred je šel odpirat z bodalom v roki.

»Mislil sem že, da nikoli ne dospem!« je vzkliknil vesel glas. »Ta prokleti mezeg je trmast kakor mesir Kalvin in prekanjen kakor naš veliki Lojola.«

»Mojster Rablé!« je vzkliknil Dolet, in njegovo obličje se je razjasnilo.

»V lastni osebi! Razen, če se je satan preoblekel, da vas zvodi za nos! Kdor se podaja ponoči na takšno potovanje mora biti zares hudič v človeški koži!«

»Gotovo morate imeti važen vzrok, da ste zapustili svojo samoto.«

»Po vaših obrazih sklepam,« je rekel Rablé, »da ste že pretresali vprašanje, ki me je napotilo semkaj.«

»Da, je rekel Dolet, »namenil sem se pobegniti.«

»Dobro! Kamen se mi vali od srca, ko slišim te besede, to pa še tembolj, ker prihaja iz kuhinje vonj, ki se mi zdi vreden kraljevskega nosu. Toda pomenimo se najprej. Danes torej, po odhodu tegale obešenjaka,« pokazal je na Manfreda, »sem premišljal sam pri sebi o marsičem, in reči moram, da ne o veselih rečeh. Nazadnje pa — in k temu je nemalo pripomoglo vino iz moje kleti — sem jih nehal gledati tako črno; in že sem gradil v svoji glavi dobro premišljeno poglavje v dopolnitev svoje knjige o Pantagruelu, kar, toda, kaj, hudiča, diši tako iz ponev gospe Julije! Moje nosnice so vse omamljene od naslade, in sline se mi cede od zgolj nestrpnosti.«

»Nič posebnega! Škrjančki, pretaknjeni s slanino, ki se kuhajo v lastnem soku,« je rekel Štefan Dolet z usmevom, »Saj veste, da je ta jed posebrost moje žene.«

»Prekrasna ženka! Ali veste, mojster Dolet, da mi je škrjanček še ljubši od kljunača? Treba ga je samo pretekniti s slanino in ga pustiti, da se kuha v lastnem soku. Barbarski zločin je, dodajati še razne druge omake.«

»Mojster Rablé,« ga je prekinil Dolet, »novica, ki jo prinašate, mora biti kaj resna, in zelo strašna zame.«

»Tako vam jo povem: kakih dvajset oboroženccv je navalilo na mojo hišo; prišli so, da bi arctirali mesirja Kalvina. Toda on se je vozil že tri ure po cesti proti Ženevi. Vendar pa sem se zbal spričo te točnosti udarca, da ne bi bili istočasno kakor v Medonu tudi tukaj česa ukrenili. Verjemite mi, prijatelj, da je skrajni čas.«

»Še jutri se odpravim!« je rekel Dolet.

Rablé se je zamislil.

»Jutri je še daleč!« je dejal.

»Sklenil sem, da odpotujem jutri,« je povzel Dolet s trdnim glasom. »Niti besedice o vsem tem vpričo ženskih. Lantné, vidva z Manfredom bodita ob desetih zjutraj tukaj. Zaupam vama najdražje, kar imam na svetu. Jaz pa se odpravim že ob rani zori.«

»Torej prideva na vse zgodaj, da vas pospremiva,« je rekel Lantné z globoko ganjenostjo.

»Ne, prijatelj, Prosim vaju, storita po moji želji.«

»Kakor ukazujete, oče!«

»Torej, jaz odidem zarana in poizkusim priti v Švico.

Odondot se odpravim v Italijo in se ustavim v Fiorenci. Vi Lantné, pridite čez kakih deset dni za mano in privedite s seboj obedve dragi bitji, ki vam ju zaupam. A zdaj se poslovimo, in niti besedice več o tem.

Četrt ure kasneje so sedeli vsi okrog blesteče mize ob luči svetiljke, in kdor bi bil slišal njih veseli razgovor, poslušal Rabléjeve šale videl mirni smehljaj Julije in Avete in opazoval Doletov vedri obraz, ne bi bil mogel niti slutiti groze, ki se je skrivala v njihovih mislih.

XXXVI.

Jutri!

Manfred in Lantné sta odšla okrog polnoči.

Niti Julija niti Aveta ni opazila ničesar nenavadnega v njiju slovesu od Štefana Doleta.

Rabléju so bili pripravili posteljo, kakor je bilo doslej navada v hiši, kadar je učenjak filozofiral z Doletom do pozne noči.

Ko se je zdanilo, je vstal Dolet.

»Na univerzo grem, popravljat korekture,« je rekel svoji ženi.

Stisnil je Rabléju roko in odšel. Julija je gledala za njim brez najmanjšega nemira. Saj je šel pogostoma na vse zgodaj v svojo tiskarno, ki jo je imel v vseučiliškem poslopju. Aveta je ležala še v najslajšem spanju.

Štefan Dolet je bil ponoči dobro premislil načrt svojega bega.

Hotel je oditi iz Pariza peš, priti do prve vasi, kupiti tamkaj konja in odjahati po najbližji poti v Švico.

Tema je bila še po mestu, ko je stopil na ulico.

Vojna.

Ali so Srbi že dospeli v Drač? To je vprašanje, na katero javnost še vedno ne more odgovoriti, ker so vesti jako protislovne. Belgrajska privatna poročila zatrjujejo, da je del Jankoviceve armade dospel v Drač. Tudi na Dunaju so se razširile te vesti in listi so jih komentirali kot potrebno operacijo srbske armade, kateri Avstrija ne bo postavljala nobenih zaprek. Poročila se seveda silno križajo, tako da se je jako težko izpoznati v njih. Tako n. pr. nihče ne ve, katere srbske čete so bile, ki so zasedle Drač, ali one generala Živkoviča, o katerih se je govorilo, da prodirajo preko Sinjina in Leša, ali pa one generala Jankoviča, ki prodirajo iz Ohride. Nekateri listi poročajo, da znašajo te čete eno divizijo, a ni izključeno, da je njih število tudi večje. Javljalo se je tudi o velikih zaprekah pri prodiranju, poplavah, silnem deževju, težkočah aprovizacije, o spopadih s Turki in Albanci v gorah, a o vsem tem manjkajo avtentični podatki. Mogoče je tudi, da manjkajo oficijozna poročila samo radi diplomatskih odnošajev, ker bo s padcem Drača v srbske roke postala kriza perfektna.

Med tem so Albanci v sredo proglasili v Draču svojo avtonomijo in razobesili albansko rdečo zastavo s črnim orlom. V Valoni se je sestala konstituanta albanskih veljakov pod predsedstvom vojvode Kemala. **Radi tega je to vprašanje stopilo v novo fazo in zato je velike važnosti če so Srbi res že v Draču.**

Po neki pariški vesti »Novoje Vremje« namerava Srbija obdržati Leš in Drač in primerno zaledje, zato pa je pripravljena odnehati od vojne luke in podpirati avtonomijo Albanije na jugu od Drača do Janine.

ODLOČNA IZJAVA SRBSKE VLADE O MIROVNIH POGAJANJIH PRI ČATALDŽI.

Belgrad, 29. novembra. V uradnem komunikeju včerajšnje uradne »Samouprave« se naznanja, da bodo vse srbske razpoložljive čete odšle na Čataldžo. List obenem pravi: Pogajanja med Turčijo in balkanskimi zmagovalci so se začela in bilo je pričakovati, da se bodo hitro končala. A Turčija je sedaj pogajanja nenadoma pričela zavlačevati. **S takim svojim postopanjem bo konečno Turčija prisilila zaveznike, da ji zadajo zadnji udarec in prepode Turke tudi iz Carigrada.** Balkanske države niso hotele iti predaleč, a sedaj jih hoče Turčija k temu prisiliti. Vojna dolžnost povziva tudi srbsko in grško armado v Albaniji in Macedoniji, da prisostvuje operacijam pri Carigradu. In nato se bodo Srbi in Grki čimpreje pripravili in ne bodo več izgubljali časa. **Božja volja tako hoče, a tedaj bo zapečaten tudi mir. Turki pa pregnani v Azijo.** Ta članek »Samouprave« vzbuja povsod veliko pozornost, ker so merodajni krogi prepričani, **da ne pomeni samo strašenje Turkov, ampak odločen sklep zaveznikov, da z zadnjim udarcem izsilijo rešitev iztočnega vprašanja in tako preprečijo intrige, ki se pletejo zadnje dni, s katerimi se hoče Turčija okoristiti in zboljšati svoj obupni položaj.**

BOLGARI VJELI TURŠKO ARMADO.

Sofija, 29. novembra. **Prva in druga divizija turških rezervistov sta v bližini Merhamli, med Dimotiko in Dedeagačem kapitulirali pred Bolgari. Tej turški armadi je poveljeval Vaver paša. Vjeta sta dva generala, 252 oficirjev in 8879 vojakov. Bolgari so zaplenili 8 topov, 2 mitraljezi, 1000 konj in veliko zalogo municije. Turki so se udali po hudem boju. Vjetnike so prepeljali v Dimotiko.**

SRBI ZASEDLI DRAČ.

Drač, 29. novembra. Srbske čete so ravnokar zasedle Drač brez vsakega boja. Vsled odhoda avstrijskega parnika »Wurmbranda«, ki je imel brezžično postajo, je sedaj onemogočeno vsako brzojavljenje.

Leš, 29. novembra. Srbska vojska je včeraj zasedla brez boja Tirano, nato pa se napotila proti Draču, katerega je že zasedla.

PODJARMLJENI LJUMLJANI.

Belgrad, 29. novembra. Iz Skoplja se poroča, da je srbska armada po zadnjem boju pri Vecirovem mostu zasedla celo Ljumo. Ljumljani, najbolj divje pleme Albancev, so položili orožje in tudi pristali na to, da izroče vse one, ki so jih hujskali na odpor. S tem je temu delu srbske vojske pot do morja prosta.

USODA TURŠKE BITOLJSKE ARMADE.

Belgrad, 29. novembra. Celi oddelki premagane in razbite turške bitoljske armade se dan za dnem predajajo Srbom. Včeraj sta se predala dva bataljona: eden v Resni, drugi v Oridu. Po definitivnih podatkih so Srbi pri Bitolju zaplenili 66 turških topov, veliko število pušk, municije, materijala in cela skladišča hrane.

Belgrad, 29. novembra. V Bitolju je dosedaj okolu 20.000 turških vjetnikov, med njimi 100 višjih oficirjev.

SRBI V DIBRU.

Belgrad, 29. novembra. Včeraj je srbska vojska po hudem boju zasedla mesto Dibar. Okolu Dibra so se koncentrirali ostanki razbite turške bitoljske armade in Albanci iz Kalisije. Turki in Albanci so bili premagani. Prebivalci so srbsko armado svečano sprejeli; muslimani iz mesta in okolice so izjavili svojo pokornost in vdanost.

SRBSKA ARTILERIJA S TURŠKIM PLENOM PODVOJENA.

Belgrad, 29. novembra. Zaplenjeni turški topovi se popravljajo v Kragujevacu. Pripravlja se tudi že municija. Poskusi so pokazali, da turški zaplenjeni topovi imenitno streljajo. **Srbska artilerija bo sedaj z zaplenjenimi turškimi topovi dvakrat večja kot poprej.**

BOJI Z ALBANCI.

Belgrad, 29. novembra. Tretja srbska armada se je v severni Albaniji zapletla v boj z albanskimi četami. Vsi spopadi so se končali s porazi Albancev, ki so popolnoma razbiti. Albanci se neprestano predajajo Srbom.

RAZPOLOŽENJE V BELGRADU.

Belgrad, 29. novembra. Razpoloženje v mestu je vedno isto. Vsi oficijalni in neoficijalni krogi naglašajo, da bo Srbija ostala pri svojih zahtevah za luke ob Jadranskem morju. Nekateri listi poročajo, da je konzul v resnici lahko ranjen, a ranili so ga Albanci.

KRVAVI BOJI OKOLU SKADRA. NOČNI IZPAD TURKOV.

Cetinje, 29. novembra. Snoči so Turki z Bardanjola poskušali predreti kordon črnogorskih predstraž okolu reke Kiri. Razvil se je krvav boj, katerega se je razven artilerije udeležila tudi pehota. Kanonada pa je trajala do polnoči, ko so bili Turki odbiti. V Skadru skušajo Turki ohrabriti svojo armado s tem, da razširjajo lažnjive vesti. Tako n. pr. govore, da so Turki pobili zavezniško vojsko.

Rieka, 29. novembra. Po večdnevnem odmoru je bila včeraj ponoči huda kanonada na Taraboš in pred Skadrom. Kanonada je prenehala šele zjutraj. Prestolonaslednik Danilo je obolel in je moral na zdravniški nasvet leči v posteljo.

POVRATEK KONZULA EDLA.

Budimpešta, 29. novembra. **Po vesteh, ki so došle semkaj, je včeraj konzul Edel odpotoval iz Skoplja na Dunaj in se bo danes ponoči peljal skozi Budimpešto.**

Berlin, 29. novembra. »Vossische Zeitung« poroča iz dobro informiranih krogov, da poročilo konzula Edla na zunanje ministrstvo še sedaj ni prišlo na Dunaj kljub temu, da je bila prva brzojavka oddana že pred 36 urami. In tudi prvo poročilo se je zamoglo samo deloma dešifrirati, ker ni jasna. Konzul je dobil nalog, da se naj nemudoma vrne. Pričakujejo ga jutri, nakar se bo definitivno zvedela resnica o dogodkih v Mitrovici in v Prizrenu.

BOLEZEN PRINCA GJORGJA.

Belgrad, 29. novembra. Princ Gjorgje je nevarno zbolel in so ga prepeljali v Belgrad.

MEDNARODNI POLOŽAJ.

Berlin, 29. novembra. Z dobro informirane strani se poroča, da je angleški ministrski predsednik podvzel pri evropskih kabinetih inicijativo, da se v enem izmed evropskih glavnih mest skliče poslaniška konferenca, ki bi se bavila z Albanijo, Dardanelami in Egejskimi otoki. Podrobnosti o tem predlogu še niso znane, vendar se splošno govori, da ta predlog ne bo dosegel zaželjeni uspeh. Tak predlog bi bil mogoč le v tem slučaju, ako bi se, bodisi s katerekoli strani stavili kaki konkretni predlogi o teh važnih vprašanjih.

Petrograd, 29. novembra. Posebna ruska komisija je dobila nalog, da za veliko svoto 5 miljonov rubljev, nakupi avtomobile za vojno službo.

Magdeburg, 29. novembra. »Magdeburger Zeitung« prinaša brzojavko iz Petrograda, da je avstrijski poslanik v Petrogradu, grof Thurn sporočil carju Nikolaju željo avstrijskega cesarja, naj bi on posredoval v Belgradu, da bo Srbija bolj rešpektirala želje avstrijske monarhije.

Belgrad, 29. novembra. **Mednarodni položaj se presoja tu kot ugoden. Naglaša se zlasti, da zasedenje Drača od strani srbskih čet ne bo situacije čisto nič spremenilo.**

Petrograd, 29. novembra. »Novoje Vremja« poroča od jako važne strani: »Dejstvo, da je Avstrija pričela forsirati idejo albanske avtonomije, je jako imenitna misel in bo balkanskim državam v korist. Avstrija je pokazala, da noče sebično izkoristiti situacijo na Balkanu. To je najbolj razvidno iz tega, ker ni protestirala proti okupaciji Sandžaka. Sporazum med Avstrijo in Srbijo je torej čisto mogoč. Srbija je za monarhijo važno izvozno tržišče, za to je tudi potrebno, da živi Avstrija ž njo v najboljših odnošajih.

INTRIGE PROTI RUSKEMU POSLANIKU HARTWIGU IN SRBIJI.

Belgrad, 29. novembra. **Včerajšnja vladna »Samouprava« piše: Dočim so se razširjale v evropskem časopisju senzacijonalne vesti, da ruski poslanik v Belgradu, Hartwig ščuva Srbijo in hodi na svojo pest h kralju v avdijenco, mi nismo smatrali za potrebno odgovarjati na te vesti. Sedaj pa, ko smo sprevideli, da imajo te senzačne vesti globokejši pomen in namen zvrniti vso odgovornost edino na Srbijo, ki brani baje svoje življenjske interese v prvi vrsti v rusko ne pa svojo korist, zato moramo izjaviti, da poslanik Hartwig razven na kraljo rojstni dan ni kralja nikdar posetil, da se v srbske posle čisto nič ne meša, ker srbska vlada tega nikomur ne bi dopustila. Hartwig dela samo po instrukcijah svoje vlade. Konečno, pravi »Samouprava« se v očigled intrigam take vrste evropski svet lahko prepriča, s čem vsem se imamo boriti, ko branimo svoje življenjske interese.**

Slovenska zemlja.

»Moja hiša je hiša molitve!«

je zapisano, sredi Gorenjske, v mestecu, na pročelju lepe gotske cerkve sv. Petra, v kateri je pridigoval kapelan, tretjo nedeljo v listopadu. Ustno izročilo pravi, da sta se pogovarjala dva mladeniča nekje v ozadju božjega hrama, ko je brhki kaplan vezal besede v lepe stavke. Prenehal je in opomnil, da je šepetanje nedopustno. Ko pa to ni koristilo, je prekinil zopet govor in rekel, petelinu primerno, da počaka in konečno je zagrozil onima z državnim pravdnikom. To se je vršilo na tak način, da človek pride do misli, da se je temu gospodu posebno dopal odstavek v Martinu Kačurju, ki govori in slika pridigo in hoče sedaj porabiti praktično. Smo edini v misli, da se božje službe ne sme motiti, kar je tudi nedostojno. Vidi se pa tudi, koliko vpošteva ta duhovni gospod svetost kraja in koliko je svetega na njemu. In da bi njegova osebnost nosila res nekaj, kar zahteva cerkev in njen pouk, bi ne bilo ljudi treba opominjati k pobožnosti. Kakršno seme seje raz prižnico tak sad žanje. Veruje naj, da se je že stiskalo marsikatero srce v studu in sovraštvu do njega, odkar seje luliko v preproste kmečke duše. In marsikatera pest se bo stiskala, ko bo že zdavno sejal veter drugod. Solze bodo tekle zastonj, ki jih rodeva njegova maziljena roka v krščanski ljubezni. Kaj mari kapelanu, da moli v duhu in resnici. Za to nedostaje časa. V duhu in resnici je treba delati politiko. Kazati je treba cukreni smehljaj in ono svetohlinsko besedo, v kateri preprosta duša ne opazi one zavratnosti, one zlobe, **s katero dandanes klerus objema vernike v svoj nadežev objem in posebno slovensko ljudstvo.** Ta cukreni obraz tega petelina ruje in trga, kar je še skupnega in potem vodi razbite kose z železno roko na napetih vajetih. V to je najlepši vzgled tukajšnja »inteligenca«. To je povečini uradništvo, ki krivi hrbte pod bičem tega duhovnega gospoda. In kdo je temu kriv? Inteligenca, oziroma uradništvo samo. Najprvo se pusti zasužnjiti za stroj, proda vse duševne sile in svojo voljo in dela, kakor stroj, kakor že ravno odpira strojnik ventil. Za vse finejše je top. Ali je to inteligent? To kaže duševno uboštvo, ki je lastno ravno slovenskemu polomikancu. In čez tako slabotno voljo pade energična roka predrznega kapelana in oni skrivi hrbet. Vpreže se v jarem, stoka pod udarci in vendar sili še vedno pod bič. Ta uspeh je sad razcepljenja in premale duševne omike. Hodi prihuljeno v cerkev k zadnjemu blagoslovu, se postavlja na prostor, da ga uzre milost-kapelan in potem zapušča z gnjevom, jezo in sramom ta kraj, kamor ga je zapodil bič. In on poljubuje to roko in postane — hinavec. Nobeno sredstvo se mu potem ne zdi prestudno in sledi pasjeponižno maziljeni roki v svetohlinstvu in zahrbtnosti. Taki so značaji polinteligence malih kranjskih mest. Prave omike se išče zaman. Tako imamo brezdušne stroje na eni strani, na drugi hinavce. In to je generacija, ki stopa sedaj na javno polje. To rodi klerikalizem, tako vzgajajo duhovni gospodje in služijo Bogu v svetiščih, na katerih stoje vzvišene besede: »Moja hiša, je hiša molitve.«

DNEVNI PREGLED.

Gorenjsko učiteljstvo kranjskega in radovljiškega okraja, raduj se novega nadzornika K. Simena! Možakar ima že pripravljene razne »metode«, kako bo »dresiral« napredne učitelje in učiteljice in po svoji in Maierjevi metodi kristaliziral — značaje! Seveda, če ne bo — dež!

Krivonosim in krivokrakim žurnalistom na Dunaju in v Gradcu bi morala naša vlada za njihove nesramnosti sama prav pošteno naviti ušesa. Ta svojat ni le nezaslišano predrzna, nego tudi vnebovpijoče neumna. Človek se prijema za glavo, ko čita neverjetne oslarije teh kapitalnih ignorantov. Tak nemški žurnalist bi si med Slovenci niti neslanega kruha ne zaslužil, a igra pri »svetovnih« nemških listih veliko vlogo. Te prazne butice še lastnega jezika ne znajo pravilno, ne razume nikogar na tem svetu nego dunajske Wassererje in Plattenbrüderje, ne znajo zgodovine niti toliko, kolikor pri nas vsak nižji gimnazijček, sveta niso videli niti toliko, kolikor naš Ribničan, pa ti vendar pišejo taki bedaki ošabno in mogočno o vsem svetu. Pišejo res da oslarije, a piše jih s »prepričanjem« in z nesramno apodiktičnostjo. Kar so že glede Balkana naklatili ti nevedneži v svojih žurnalih, to je bilo tako, da bi vsak pes poginil, ako bi moral požreti tisto brozgo. Lahko se jim smejo Srbi in Bolgari, ker takih tepcev med sabo še nimajo. Da pa niti Slovencev in Hrvatov ne poznajo, dasi živimo v isti državi, to čitamo vsak dan, ter se jim — krohotamo. Prešeren nam je prvi opisal slovensko slovnico! In veste kdaj? Leta 1860! Slovenci tiskanih knjig sploh ne znajo čitati. In veste kdaj? Leta 1912! Kaj bi se človek jezil na take todlne? — A ta predrzna nesramna svojat je zdaj začela še kričati na nas, da smo nepatriotični, veleizdajniški, da rujemo proti obstanku države. Mi Slovenci smo proti Avstriji? Od leta 1378. pa do leta 1697. so Slovenci branili nemško in avstrijsko cesarstvo pred turškimi navali. Stotisoč in stotisoč Slovencev je padlo na bojiščih, ko so branili državo pred Osmani! Da so imeli Nemci časa, med sabo ravsati in kavsati se, so Slovenci s svojimi telesi delali nepredoren zid! Brez slovenskih junakov in brez jugoslovanskih herojev bi bili Turki pozobali vso Avstrijo in vso Nemčijo! Le do leta 1613. je dala samo Kranjska deset miljonov goldinarjev za obrambo avstrijske meje! In ko so prišli leta 1592. Turki prvič pred Dunaj, kdo jih je ubranil? Naš Kacijanar s Slovenci! In ko so prišli leta 1683. Turki drugič pred Dunaj, kdo ga je rešil? Slovan, poljski kralj Jan Sobieski! Kdo je rešil leta 1849. Avstrijo, da ni razpadla? Ruski general Paskievič s svojo rusko armado! Kdo je rešil cesarju Dunaj? Hrvatski ban Jelačič!

Žalost in jeza Otona Srebovca.

(Spisal Mirko.)

(Dalje.)

»Skoro bi me bila odkrila,« je hitela Ela. »Pa sem čula zadaj znan glas in moja sreča. Sicer bi bila komedija.«

»Kaj neki?« je pristavil Toporšak. »Malo več smeha bi bilo nam, onemu pa bi se zlilal žolč na vse nas tri.«

Prijeli so se drug drugega pod pazduho in veselo jim je bilo. Ali molčali so vsi trije, ko so stopali nizdol, da po ovinku dospo nevidno v mesto. Iz doline je vzhajala nočna megla in počasi zavijala pobočja v beli prt. Kmalu je objela tudi te tri, izginili so v njenem krilu in čez nekaj časa je dahnila globoka noč mirne sanje na Elo, Toporšaka in Javora.

XII.

Dolgo sta hodila Srebovec in Omaka po mračnih cestah. Votlo je odmeval glas od gluhih sten, v dolini je vriskala sova. Odgovarjalo je iz nasprotne strani turobno, prav v srce segajoče. Poslušal je Srebovec in sedalo mu je nekaj mrzlega v nedrije. Polaščala se ga je misel, da bi poiskal ta glas, ker zdelo se mu je, da leži v njem nekaj, kakor danes v njegovi duši. Vendar se ga je bal in da bi bil sam, bežal bi bil.

»Gotovo je šla ona zdavna že domov in mislila — ah, da — — — —.« Stisnilo mu je grlo, ni mogel dalje. Kakor vihar mu je vršalo v glavi. Razprt je bil sam s seboj. In v tisti srd ali bolje žalost, ki ni vedel ravno kje ji je izvir, je kapala misel, misel nanjo in ravno prošle ure, kakor kaplja na žareče železo. Kipelo je v njem, valovalo, da ni vedel kje hodi; pozabil je celo tovariša, ki je stopal poleg ves poparjen, trdo držeč svojega omahujočega prijatelja. Začenjal je pogovor, ali Srebovec ni odgovarjal. Zdajpazdaj je zadrhtel, zamahnil z roko in zagodrnjal nerazumljivo. Naposled je opustil Omaka vsako prigovarjanje in se udal ob strani tovariša v dodeljeno usodo. Ni mu šlo v glavo, kako tako bolestje radi dekline, ki jo komaj pozna Srebovec. Mislil je in zmajeval. Gledal je v nebo in štel zvezde. Spomnil pa se je nehote dopoldneva, ko je bil za kamenito mizo in iz bližine ste sijali dve očesci, liki te zvezde. Popraskal se je za ušesom, malo zacmokal in pogledal tovariša. »Saj bi bilo kmalu meni tako,« je pomislil. »Hvala bogu, da je konec, da je prepozno, sicer . . .« In bil je zadovoljen s sabo. — »In da bi vsaj vedel!« je izgovoril Srebovec na glas, ko sta stopala po trgu. »Da bi samo slutil; hvaležen bi ti bil.« Tiho je nadaljeval: Pokleknil bi pred tebe, poljubil ti kolena in prosil oproščenja: Saj nisem kriv sam, ha ne; krivi so drugi.« Zopet mu je klonila glava pod težko mislijo. Videl se je pred nio skesanega, ne skesanega. Samo v boli je trepetal, da bi ona ne mislila, da ni hotel. Da se je smejal izza ogala, ko ga je pričakovala. Planil bi do nje in povedal, da ni on kriv; drvelo mu je skozi žile, sedaj bi bil tekel, da bi vedel kam. Prosil bi jo, jokal bi: »Draga, poglej me, tu sem; takrat nisem mogel, drugi so krivi. Odpusti! Poljubim ti krilo, poljubim tla koder si čakala name, samo odpusti. Oprosti. Kriv nisem jaz . . . In ona« — je misli dalje — »pogledala bi me v oko, se sklonila, in šepnila — odpuščam, moj dragec.« — Vztrepetal je —. »Sklonila bi se še niže in čutil bi mehki njen dih, čutil bi rožnato lice, na trpečem svojem licu.« Ob tej misli se je zdel sam sebi junak, ki ga kriva usoda tepe, ali on trpi in ne ječi. Hrabro nosi svojo bol, ne plače in ne toži. Mehka gorkota se mu je zlila preko srca in skoro bi bil zaplakal od sladkega ginjenja. Saj se je videl trpina nedolžnega in sedaj, — spoznala je ona njegovo plemenitost in vrla se mu je na prsi. »Niže bi se sklonila, oklenila bi se nežne roke mojega vratu in . . . zibnil bi v sladkih sanjah.« Težko je sopel in stopal počasi. Pil bi življenje iz rdečih usten, kakršno sanja le mladeniška duša, kakršno pije le mladost. Privil bi jo na prsi in hotel bi umreti v njenem naročju. Ne čutil bi grenke smrti. »Toda, sedaj ne vem!« Zopet se je zganilo v srcu in zakljuvalo. Pospešil je korake preko trga, zavil mimo obokov in s tovarišem sta izginila v temni veži. Zadrevila mu je znova kri po žilah, planil je v sobo. Strgal je svršnik raz sebe, da so zaječali šivi. Trdi klobuk je vrgel pred noge po zraku in se vrgel z obrazom na posteljo. Zaril je suhe roke v mehko pernico in krčevito oral s kljukastimi prsti po nedolžnem blagu. Srce pa se mu je krčilo v ljutem viharju. Prestal je za hip in privzdignil glavo. Čul je praskanje kamenčkov na oknu in zdelo se mu je, da sliši smeh iz daljave, da se mu roga Toporščak, da se mu smeje Javor. Plaho je gledal Pepče Omaka osmeli obraz in trepetal je v strašnih mislih. Da bi ne bila noč, planil bi na prosto in si rešil vsaj življenje. Ali bila je noč zunaj, črna in kakor oči gladne zveri so se mu videle zvezde, ki so trepetale na temnem azurju.

Pomislil je Srebovec in v hipu je stalo vse pred očmi. Da so zaštukali kamenčki, je bila le domišljija. Ali domišljija ni bila, kar se je vršilo, ki ga je potisnilo v tak položaj. Vendar je prišel trenotek, ko je dvomil, če niso to le sanje. Prijel se je za čelo in čutil je silni utrip žile. Znova je mislil in spoznal je, da je vse resnično, da je bil zmaj, da je govoril in da se odpelje že danes, predno vzide solnce. Zatrepetal je ob tej misli. Predno vstane dan, torej vide! je ne bo in bogve ali sploh še kedaj. On pa ima toliko povedati, razjasniti in ne bo mogoče. V dvomih odide, v dvomih in slutnjah jo pusti, — njo! Planil je kvišku, prevrgel stole in umivalnik. Kri mu je zaplula kakor ogenj in vihtel je pesti in se režal in stokal, kakor blazen. Teptal je svršnik, bil ob zid in mrcvaril obličasti trdi klobuk, kot da je krivo to borno pokrivalo. Oči so se mu svetile in iskal je nečesa, nad katerim bi se maščeval. Krvavo bi se maščeval! Vajen je pač bil, da se mu je do sedaj izpolnila vsaka želja, da je dobil, kar je hotel in da se je godilo po njegvi volji, brez oporekanja. Zdelo se mu je, da mu klubuje usoda in ves svet iz same nagajivosti. Da bi mogel, bičal bi uro, to temo, vse, vse bi kaznoval. Zakaj, da se ravno to ne bi izteklo po njegovi volji, mu ni hotelo v glavo. Preudarjal je in mislil zopet in zopet, prave pa ni pogodil. In opetovano je dvignil pesti in bil po opravi in mečkal kar mu je prišlo pod tresočo roko, polno osvete.

Kdo je premagal Lahe pri Sv. Luciji, Custozzi, Mortari, Novari? Čeh grof Radecky! In končno, kdo je okupiral Bosno in Hercegovino? Slovenski in hrvatski fantje! Tako so »izdajali« Slovani, in še posebej mi, Slovenci, našega cesarja in našo državo! — Čifutska in nemškonacionalna žurnalistovska nesramnost, vzemi zgodovino v roko, potem šele bljuj in bevskaj na nas! Zvestobe do vladarja in države se Slovenci ne dajo učiti od duševnih siromakov dunajske in graške sorte. Mi smo to zvestobo že stotisočkrat dokazali s prelivanjem krvi in z denarjem Nemški žurnalisti pa jo dokazujejo le z razlivanjem — tinte!

Država naj spoštuje čustva narodov. Pod tem naslovom je prinesla »Edinost« članek »Narodnih Listov«, ki pišejo o vojni l. 1866. Članek se glasi: »Ko smo stali pred vojno leta 1866., je bilo očito, da je bil proti Avstriji le en narod — Madjari, ki so pripravljali revolucijo in so hoteli stiko Avstrije vsled vojne izkoristiti za svoje načrte. Nemci so bili skupno z drugimi narodi te države proti Bismarcku in za vojno. Nemška narodna misel je še begala v začaranem krogu. Vzlic temu pa se je nahajal v cesarjevem vojnem manifestu tisti znani, presenetlivi stavek: »Tako je postala neizogibna najhuja vojna — **vojna Nemcev proti Nemcem!**« Vodilni faktorji so tedaj ta kompliment — in obenem opravičenje — pred narodno mislijo namenoma vpleli v ta manifest. Spominjamo danes na te cesarjeve besede in zahtevamo tudi mi v imenu narodne ideje, kakor tudi v imenu narodnega napredka, ki ga je napravila ta ideja od tistega časa, naj se ne dopusti, da bi prišlo do skrajnega — do vojne Slovanov proti Slovanom!!! — To je naš nadaljni razlog proti vojni: da bi se ta vojna vojevala med Slovani! Srbi in Hrvatje bi stali proti Srbom, Poljaki proti Poljakom, Ukrajinci proti Ukrajincem, Rusi proti Rusom, Jugoslovani proti Jugoslovanom, zapadni Slovani proti zapadnim Slovanom, vzhodni Slovani proti vzhodnim Slovanom. Stali bi si nasproti pripadniki istega naroda, kar je najgroznejše, ljudstva istega plemena. To mora globoko zadeti srce vsakega narodno čutečega človeka. Mi občutimo slovanski in imamo pravico do zahteve, da respektira to država, ki smo jej v letu 1526. postavili podlage kakor enaki med enakimi, ki se ni nikdar pomišljala, ko je zahtevala od nas žrtev, ki jih je tudi dobivala brez prigovora; država, ki ne bi bila — z eno besedo — brez nas nikdar postala to, kar je danes. Pravico imamo do zahteve, da se poleg nedoglednih gospodarskih in socialnih pretresljajev, poleg vseh grozot, ki jih prinaša seboj vsaka vojna, ne provzročajo med avstrijskimi Slovani še taki pretresljaji čustev, po katerih bi bili zadeti v tem, kar je njim in mora biti po naravi stvari najsvetejše, četudi bi skupno vse lahko rešili v miru. Zahtevamo, da se nam ohrani mir, ker smo Slovani in ker imamo skupno z vsemi kulturnimi ljudmi uverjenje, da višek vsake in še posebno avstrijske državne misli ne obstoji v grozotah vojne, marveč v tem, da se težišče čim najbolj možno postavlja v interese vseh državljanov in da jim ta državna misel ni v breme, ampak da jim postane dragocena življenska last, ki bo po njihovih interesih najbolje zavarovana proti vsakemu napadu! Za tako politiko je petindvajset milijonov avstrijskih Slovanov in ako bi hoteli preko njihove volje preiti na dnevni red, bi bilo to toliko kakor da zagrešajo velik zločin na državni rezoni.« List pristavlja: Prišli so časi, ko država mora **respektirati čustva naroda!!!**

Nevaren napadalec. Posestnikov sin Franc Blaßzug se je sprl v neki gostilni z bratoma Lackner. Blaßzug je šel prvi iz gostilne z maščevalnim namenom. Počakal je oba brata Lackner pri nekem mostu. Ko sta se ta dva mostu približala, je skočil Blaßzug k njima z odprtim nožem in je sunil z njim Jožefa Lacknerja v hrbet. Ker je imel ta precej debelo obleko, ni nož predrl do života. Blaßzug se je moral zaradi napada zagovarjati pred sodiščem, ki ga je obsodilo na šest mesecev težke ječe.

Življenje se mu je pristudilo. 32letni, gluhonemi krojaški pomočnik Franc Greiner si je pognal predvčerajšnjem na cesti krogljo v glavo. Težko ranjenega so odpeljali z rešilnim vozom v bolnišnico.

Mlinar, zastrupljevalec svojih žen. Pred kratkim je orožništvo aretiralo 62letnega mlinarja Jožefa Benjovskega, ki je priznal, da je hotel že tretjo svojo ženo zastrupiti. Pred petnajstimi leti mu je umrla prva žena, lani julija meseca so našli na travniku blizo njegovega mlina od črvov razjedeno truplo druge žene in sedaj je hotel spraviti s sveta še tretjo ženo. Ta pa se mu ni dala zastrupiti, ampak je vse naznanila orožnikom. Mlinar je v vseh treh slučajih napravil tako-le: Iz koščičastega sadja je pobral koščice in dal na njih mesto koščke zelene galice. Nato je svoje žene silil, da bi sadje pojedle. Dve sta res jedli zastrupljeno ovočje in sta nato tudi vsled tega umrli. Tretja pa se ni dala prisiliti in mlinarjev poskus se je ponesrečil. Sedaj premišljuje mlinar svojo usodo za mrežami.

Ljubljana.

Oho, pane Simon, le počasi! Koledar Mohorjeve družbe za leto 1913 ima v šentjakobski župniji med člani navedenega v imeniku tudi učitelja Karola Simona. Ta mestni učitelj Simon pa se je vpisal tako-le: »Karl Simon, c. kr. okr. šolski nadzornik.« Pa ne, da bi imela ta šolska kapaciteta že celo leto dekret v žepu za nadzornika na Gorenjskem, kali?!

— **Sokolski zlet l. 1913.** Seja stanovanjskega odseka vrši se v ponedeljek 2. t. m. ob pol 9. zvečer v zvezni sobi Narodnega doma. **Bratje člani** se prosijo, da se je zanesljivo udeleže.

— **Svojega brata ubil.** Včeraj je sedel na zatožni klopi pred tukajšnjim porotnim sodiščem 22letni France Burgar, posestnice sin iz Vodic. Burgar je bil tožen radi hudodelstva uboja. Zgodba je ta-le: France Burgar je imel brata Janeza, ki je bil starejši od njega in ki je bil delomržen fant in ves udan pijančevanju. Brata sta živela med seboj v prijateljstvu in slogi. Toda to samo na videz. Mati je hotela prepustiti posestvo mlajšemu sinu Francetu, ki je bil delaven fant in ki je vsak krajcar štedil. Bil je več let v Ameriki, odkoder je pošiljal materi domov denar. Zato je mati sklenila, da bo France prihodnji gospodar hiše. To pa je silno grizlo brata Janeza, čeprav ni hotel tega pokazati na zunaj. Tisto nedeljo pred Velikim Šmarnom t. l. je prišel France Burgar iz Amerike v svoj domači kraj. S sabo je prinesel 300 K, katere je določil za domače gospodarstvo. In začel je popravljati v hiši, kar je bilo poprave potrebno. Neki dan sredi meseca septembra je v svrho poprave v hišl pripeljal neki voznik pesek pred Burgarjevo hišo. France je rekel vozniku, naj strese pesek pred hišo. To pa ni bilo povšeči Francetovemu bratu Janezu. Naročil je vozniku, naj pelje pesek na vrt in naj ga tam strese. Prišlo je med obema bratoma do prepira, ki je postajal čimdalje ostrejši. Med prepirom je Janez pograbil nož in je napadel brata Franceta. Ta mu je dal zaušnico, nakar je Janez sunil Franceta z nožem v roko. France je menil, da je dobil rano sam pri ruvanju, ko se je dregnil ob voz in se potem ni več jezil na svojega brata. Vse bi bilo dobro in morda ne bi prišlo do uboja, če ne bi se Janez bahal s tem, da je sunil brata z nožem. Pravil je nekemu zidarskemu pomočniku Francetu Burgarju, da je sedaj postal brat bolj ponižen, ko ga je oklal z nožem in mu puščal kri. Tudi drugod se je Janez bahal s tem junaštvom. To pa je prišlo bratu Francetu na uho. France se je vsled tega silno razsrdil, pograbil je oni večer, ko je to slišal, — bilo je 9. oktobra — sekiro in je šel iskat svojega brata, katerega ta čas ni bilo doma. Šel ga je iskat z namenom, da ga ubije, kjer koli ga že dobi. Prišel je do Dolčičeve kovačnice, kjer se je Janez mudil. France je obstal pred hišo in je poslušal. Brat v kovačnici je ravno pripovedoval, kako je Franceta oklal z nožem in kako je sedaj ta ponižen kakor jagnje. To pa je Franceta še bolj razjezilo in ga še bolj potrdilo v sklepu, da brata ubije. Ko je Janez odšel pozneje iz kovačnice, je pritekel France za njim. Ko je Janez zaslišal hitre korake zaseboj, se je ozrl, toda v tem hipu ga je udaril France s sekiro po glavi, da se je takoj zgrudil na tla. Vendar se ni onesvestil. Poskušal je vstati in je zakričal: »Primojduš, ti me pa ne boš!« V tem pa je France zamahnil in je z vso močjo udaril s sekiro brata po glavi in sicer na teme. Ta pa se je zgrudil in ni več vstal. Brat je ubil brata. France je po izvršenem zločinu takoj šel in se prijavil orožnikom. Porotnikom se je stavilo dvoje vprašanj in sicer glede namena uboja in uboja samega. Prvo vprašanje so soglasno zanikali, dočim so na drugo glede uboja pritrdili z 8. glasovi z da in z 2. ne. Nato je sodišče obsodilo Franceta Burgarja na sedem let težke ječe.

Zahtevajte odločno in izrecno pri nakupovanju kavnega pridatka Kolinsko kavno primes v korist »Družbi sv. Cirila in Metoda«, z znamko »Sokol«, iz edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani!

Zadnja t. j. 48. številka »Slov. Ilustrovanega Tednika« vsebuje sledeče slike: Od Turkov obžgana vas pri Bitolju; srbski princ Aleksander jezdi zmagoslavno na čelu srbske vojske v Bitolj; turške grozovitosti; Pred Srbi bežeči Turki napadejo mirne prebivalce, jih uničijo ter pomore starčke žene in otroke; podivjan Arnavt ustreli krščanskega zdravnika, ki mu hoče obvezati rano; Slovenec Štibil c. kr. avstr. mornarski učitelj, ki je sedaj na avstrijski vojni ladji »Cesarica Marija Terezija« pred Solunom; umorjeni španski ministrski predsednik Canolejas; odhod nove bolgarske armade iz Sofije; Bolgari v boju pri Drinopolju; vzhodna trdnjava Lozengrada in tam ujeti Turki; bolgarski častnik daje turkom, ki so ujeti, cigarete; bolgarska pehota v bitki pri Čorlu; proslava bolgarskih zmag v Sofiji; ujeti Turki v Libercah na Češkem, kamor jih je poslala avstrijska vlada; Prizren; zadovoljna Dolenjca; srbski vojaki tretjega poziva (priletni možje); črnogorski junaki; ded, oče in sin. »Slovenski ilustrovani Tednik« je zelo zanimiv ter bi naj ne manjkal v nobeni slovenski hiši. Naročite si ga, razširjajte ga!

Kinematograf »Ideal«. Židovska drama »IV. zapoved« je jako originalna in je tudi jako ugajala. »Vojna poročila z Balkana« so to pot jako zanimiva. Veliko veselosti in smeha vzbujajo komične slike »Najboljši čarovnik« — »Kittijeva poroka« in posebno pa, čudni dogodljaji Trebušnika in Kljukca. Predvaja se še samo danes in jutri. Nihče naj ne zamudi ogledati si ta originalen vspored. V torek »Najnovejša poročila z Balkana« in Asta Nielsen »Če pade krinka«.

Loterijske številke. Trst: 43, 36, 78, 17, 45.

Trst.

»Dan« prihaja v Trst že nekaj dni šele ob 3. uri popoldne. Sitno je tako dolgo časa čakati na list. Toda tržaški čitatelji »Dneva« vedo, kdo je vsemu temu kriv. Saj je poprej prihajal »Dan« že ob 6. zjutraj v Trst, ob pol 7. se ga je že dobilo v tobakarnah. Vsem tem šikanam je kriv ljubljanski državni pravdnik, ki je menda, kakor stvari kažejo, precej zaljubljen v belo obleko. Kadar je »Dan« oblečen v deviški obleki, ljubljanskemu drž. pravdniku bije zaraščeno srce. Zato pridno konfiscira. Ko bi »Dan« pisal laži, bi seveda nikdar ne bil zaplenjen. Ampak »Dan« piše resnico, zaraditega tako pazijo nanj. Bogvaruj, da bi izvedelo slovensko ljudstvo resnico! **Tega se oni, ki nam prizanašajo vnebovpijoče krivice, preveč boje.** Hočejo, da ostane našemu narodu vse prikrito. »Dan« pa je do danes — in bo tudi zanaprej — odkrival vedno resnico. Zato je tako preganjan. Vse to nič ne bo pomagalo. Uverjeni smo, da bodo tržaški čitatelji vzlic temu, da prihaja »Dan« v Trst včasih šele popoldne — in to po krivdi vlade — razširjali »Dan« med slovenskim ljudstvom v Trstu. Do danes so konfiskacije le koristile »Dnevu«. Koristile bodo tudi zanaprej. Bolj ko bo vlada zatirala pravico — v znamenju konfiskacij — tembolj se bo ljudstvo oklepalo lista, ki leži vladi v želodcu. Če bo šlo tako naprej, bo res v najkrajšem času napočil dan spoznanja, kajti ljudstvo se, spoznavši krivice, ki se mu gode, ne bo pustilo več teptati in zatirati, ampak bo odločno nastopilo...

Slovenska mladina v Trstu, danes na sestanek! Veliko je število slovenske mladine v Trstu, ki se žal, premalo briga za izobrazbo. Ker preti šolidorasli mladini velika nevarnost s strani naših narodnih nasprotnikov, je potrebno, da se vsa ta mladina trdno združi, da se organizira v Narodno-socialni mladinski organizaciji.« Danes (nedelja) priredi omenjena organizacija velik sestanek, ki se bo vršil ob pol 11. uri predpoldne v društvenih prostorih N. D. O. pri Sv. Jakobu (blizu »Jadrana«). Trž. slovenska mladina, udeleži se tega sestanka! Sestanek je velikega pomena. Nihče naj raditega ne manjka. Mladina, pusti vsaj za danes dopoldne brezkoristne plese in pohiti na izobraževalni sestanek! Upamo, da se to tudi zgodi, kajti mi moramo naprej, lepim ciljem nasproti.

V tržaški mestni plinarni je več slovenskih delavcev, ki so uslužbeni že nad štiri leta, a so še vedno provizorično nastavljeni, med tem, ko se nastavi regnikole za stalno v neštetih slučajih že v prvem poletju. Slovenski deželni poslanci naj bi se malo zganili in pobrigali za uboge slovenske delavce v mestni plinarni. V mestni plinarni se nahaja ravnatelj, ki je zelo naklonjen regnikolom, a je smrtni sovražnik Slovencev. Ali on sme tako postopati? Mi se bomo na vsak način s tem človekom še bavili. Povemo pa vnaprej, da ne bomo dopustili, da bi se delale take lumparije.

Godbeni odsek »Zveze Jugoslovanskih železničarjev« v Trstu priredi **danes** (nedelja) ob 4. uri popoldne v dvorani gostilne »Balkan« (ex Grotta) plesno zabavo. Pri plesu svira orkester Z. J. Ž. Slovenski železničarji, vabljeni ste na to zabavo. Vabljeni so tudi drugi Slovenci, ki simpatizirajo z Zvezo Jugoslovanskih Železničarjev, posebno pa mladina. Pričakuje se obilne udeležbe.

Ciril in Metodov ples, ki ga prireja vsako leto tržaška slovanska mladina se bo vršil v soboto, dne 1. februarja. Tržaška slovanska mladina, agitiraj, gre se za Družbo sv. Cirila in Metoda.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

OGRSKA POSLANSKA ZBORNICA. KRAVALI PRED PARLAMENTOM.

Budimpešta, 30. novembra. V današnji seji ogrske poslanske zbornice je ministrski predsednik Lukacs opravičeval absolutistično stanje na Hrvaškem. Iz njegovega govora je posneti, da vlada še ne misli kmalu odpraviti komisarijata, katerega smatra kot nekak blagor za Hrvate, ki so se baje sedaj popolnoma spokorili. Lukacs je v svojem govoru naglašal, da je bila integriteta ogrske državne polovice po izvolitvi zadnjega sabora v veliki nevarnosti. Koalicija in stranka prava sta sklenili pakt, da ne odpošljeta v ogrski državni zbor zastopnikov hrvaškega sabora, kar pomeni toliko, kakor ločitev Hrvatske od Ogrske. To je morala Ogrska na vsak način preprečiti. Ker so se razmere po razpustitvi sabora le še poslabšale, je bila vlada konečno primorana, da je odpravila ustavo in segla po komisarijatu, ki kakor kažejo vsi znaki, tako v gospodarskem kakor političnem oziru jako blagodejno upliva na prebivalstvo(?!), ki se je sedaj popolnoma pomirilo. Sicer je pa ministrski predsednik mnenja, da se sanacija nagodbenega stanja nahaja v najboljšem štadiju. Zbornici je bila predložena volilna reforma in nova železniška pragmatika, ki naj izboljša odnošaje med Madžari in Hrvati.

Budimpešta, 30. novembra. Povodom današnje seje ogrske poslanske zbornice je prišlo pred parlamentom zopet do zelo velikih kravalov. Opozicija je hotela vdreti v parlament, a orožniki so to z bajoneti preprečili. Poslanci so psovali orožnike z vsemi mogočimi psovkami kakor: Šufti! Sram vas bodi! Krvniki, lopovi! Norci!

V JANINI.

Belgrad, 30. novembra. V Janini je zbrana še precej močna turška armada, ki je dobro utrjena in imenitno preskrbljena z municijo. Proti Janini prodira precejšnja grška armada, od severa pa kolona Srbov. Tu se bo vršil zadnji boj z zapadno turško armado.

RUSKA DUMA.

Petrograd, 30. novembra. Pri otvoritveni seji novoizvoljene ruske dume je imel predsednik Rozdjanko važen govor, v katerem je povdarjal, da je ruski narod do duše vdan svojemu carju in ravno v tem času pripravljen žrtvovati svoje življenje za svojo domovino, ako bo to potrebno. Ta izjava predsednika je v zbornici vzbudila nepopisno navdušenje. Predsednik je moral za nekaj časa prenehati z govorom, da je nastal mir. Poslanci so klicali: Živel car! Živela armada! Živel ruski narod!

AVTONOMNA ALBANIJA.

Dunaj, 30. novembra. Provizorični predsednik avtonomne Albanije, Izmail Kemail bej je pozval narod, naj se ne upira prodirajoči srbski armadi, ker bodo avtonomijo Albanije tako čuvale velevlasti. O vesti, da so Srbi že zasedli Drač, še sedaj ni uradnega poročila, četudi se je to najbrže res že zgodilo.

AFERA PROCHAZKA.

Dunaj, 30. novembra. Jutri bo vlada priobčila poročilo konzula Edla o aferi Prochazka. Konzula Edla pričakujejo danes na Dunaj. Avstrijska vlada bo baje zahtevala v zelo ostri obliki od Srbije zadoščenje. Tu pričakujejo nestrpno poročilo o tej zagonetni aferi.

MIROVNA POGAJANJA.

Carigrad, 30. novembra. Vlade v Petrogradu, Parizu in Londonu so izročile turškim poslanikom noto, v kateri se Porti svetuje, naj sklene mir z balkansko zvezo, sicer zna zgubiti še ta teritorij, katerega ima sedaj v rokah. Istočasno so vlasti nasvetovale tudi balkanski zvezi, da čuva vojni in narodni prestige turškega cesarstva.

Carigrad, 30. novembra. Sestanek med generalom Savovom in vojnim ministrom Nazim pašo je bil nenavadno prisrčen. Uradno se dementira, da je Turčija stavila take pogoje, ki popolnoma izključujejo premirje. Naglaša se, da ne gre sedaj toliko za mir, ampak v prvi vrsti za sklenitev premirja.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Mali oglasi.

Proda se dekoracijski divan in kredenca Grubarjevo nabrežje št. 14, pritličje.

Brzojavka.

V italijanski kuhinji

hotela pri Maliču nasproti glavne pošte

se dobe vsak dan asortirane **morske ribe.** Vina samo iz najboljših kleti in sicer: **brionska, porenška iz agrarnega zavoda. Opolo-vino** po 72 v liter za družine na dom postavljeno itd.

Gramofonske plošče

25 cm velike, dvostranske, priznano najboljših znamk prodajam radi velike zaloge pod last. ceno

K 1·95 K

Plošče preje K 4·—, sedaj samo K 1·95. **Velikanska zaloga gramofonov!** Zahtevajte cenike.

Fr. P. Zajec, Ljubljana Stari trg 9

Štampilje

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih štampilij.

Ljubljana, Stari trg št. 30.

Ceniki franko.

Pozor! Pozor!

Kdor hoče imeti lepo

električno razsvetljavo,

naj se ogłasi pri trg. zastopniku

Francu Železniku,

v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, I. nadstr.

Največja in najcenejša zaloga električnih

„Ergo Wolfram“ žarnic.

Specialna trgovina finih ročnih del

TONI JAGER

v Ljubljani, Zidovska ulica 5.

Predtiskarija. — Tamburiranje. — Montiranje. — Plisiranje.

Miklavž

kupi najceneje razno sveže domače pecivo, Miklavže, hudobce, bonbonijere, šibe

itd. pri

Jakob Zalazniku

slaščičarju v Ljubljani.

A. Kje pa pustite prusiti svoje nože in škarje?

B. Pri gosp. Ivanu Kraigherju. On je fin umetni brusač. Tudi se dobi pri njem vsakovrstno zelo dobro blago. Obiščite ga, stanuje v Ljubljani, Židovska ulica štev. 3.

KLOBUKI

moderno nakiteni, oblike, kakor vse potrebščine za : modistke prodaja ceno :

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg št. 21.

: Popravila točno in najceneje. :

Premog

izborni češki, ki prekaša vse druge vrste premoga tu, v velikih, srednjih ali manjših kosih, se po izredno nizki ceni takoj odpošilja vsaka množina vagonov. Prodajna pisarna češkega premoga in briketov: **J. Paulin, Ljubljana, Nova ulica štev. 3**

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase **Ludovika Dolenca, v Prešernovi ulici**

pod tovarniško ceno.

Odda se:

Za februarjev termin 1913:

lep, velik lokal

pripraven za trgovino, odvetniško pisarno itd. v dobri legi mesta.

Za februarjev termin 1913:

lokal za trgovino

v najlepši in tudi najprometnejši legi mesta

Za takoj: Užitnine prost

lokal za skladišče

pripraven tudi za delavnico itd., eventuelno z vporabo lepega dvorišča.

Različne lokalitete

(šupe) z velikim okolo ležečim prostorom, pripravno za stavbenike ali sploh za obrtnike, ki rabijo velika skladišča tudi na prostem.

Natančnejše se poizve:

v pisarni štev. 12 v hotelu pri „Maliču“

nasproti glavne pošte.

Najfinejši

ŠPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležganjarna 250

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Nobena kapljica

ne koristi tako želodcu,

kot pristni želodčni liker

FLORIAN

Blizu in daleč
Vse ga pozna,
Kdor ga ima,
Ima zdravje doma!

Zahtevajte pristni „FLORIAN“

Zavračajte ponaredbe!

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

S. Benisch

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2·40 K; prima polbelega 2·80 K, belega 4 K; belega puhastega 5·10 K; velefinega snežnobelega, puljenega, 6·40 K, 8 K; puha sivega 6 K, 7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10·K, 12 K, 14 K, 16 K zglavnice 3 K, 3·50 K, 4 K. Pernica, 200 cm dolga, 140 cm šir. 13 K, 14·70 K, 17·80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4·50 K 5·20 K, 5·70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir. 12·80 K, 14·80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. — Natančni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice štev. 790, Češko.

Najcenejši nakup

božičnih in novo- :: letnih daril. ::

Juveli, zlatnina, srebrnina in razne ure. Vsakovrstna nova dela in popravila izvršujem v lastni delavnici. Blago samo prve vrste. Najnižje cene.

LUD. ČERNE

juvelir, trgovec z urami ter zapriseženi sodni cenilec

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Ceniki zastonj.

Trboveljski kosovni premog
100 kg K 2·80—K 3·36,

Trboveljski kockovni premog
100 kg K 2·64—K 3·20.

Trboveljski orehovni premog
100 kg K 2·48—K 3·—.

Češki salonski zvezdni briketi
znamka P. B., izvrstno gorivo,
100 komadov K 1·60—K 1·80.

Trda in mehka bukova drva
v polenih in nacepljena dobavlja točno

L. Schiffer, Ljubljana,
Dovozna cesta, tir Jnžne železnice.

Tvrdka Bilina & Kasch nasl.

M. Schubert

Ljubljana, Zidovska ul. 5

Priporoča svojo veliko zalogo glaze in raznovrstnih drugih rokavic, modno blago, parfumerijo, galanterijo, ročna dela, izdelovanje vseh vrst prevlečenih gumbov, kakor tudi vse kirurgične potrebščine **kline pasove, ravnodržalec itd.** po najnižjih cenah. Snaženje vseh vrst rokavic. Moderna predtiskarija. Postrežba točna in solidna. Vnanja naročila se točno izvršujejo. 134

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica štev. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tennis in pristnih

goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

!! Sijajna zmaga !!

v damskih raglanih.

Ravnokar dospelo čez 2000 komadov 135 cm dolgih od 20 K naprej, kateri so stali preje od 40—60 K.

Istotako znižane cene za gospode raglanov, zimskih sukenj in oblek.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg štev. 5.

— Primerna božična in novoletna darila. —

Točna in vestna postrežba.

Naznanilo.

Radi breobložene zaloge se bode razprodajalo od danes naprej **6000**

najboljših švicarskih ur kakor tudi srebrnina, zlatnina, briljanti in šivalni stroji pod tovarniško ceno.

Srebrne ure od K 7·— naprej. Nihče naj ne zamudi te redke prilike.

Za obilen obisk se priporoča ***tvrdka***

FR. ČUDEN v Ljubljani, Prešernova ulica.

Jamči se za vse blago.

— Primerna božična in novoletna darila. —

Prva ljubljanska higienična mlekarna

priporoča **Joghurt-Kefir** kakor tudi

pasteurizirano polno mleko, posneto mleko, kislo mleko sladko smetano, (Obers), kavino smetano, kislo smetano,

sir in prima čajno maslo.

Naročila se sprejemajo v centrali: **Slomškova ulica št. 3,** kakor tudi v prodajalnah in mlečnih pivnicah: **Lingarjeva ulica št. 1, Poljanska cesta št. 13, Florijanska ulica št. 3,** kjer se vedno tudi gorko in mrzlo mleko dobiva.

Dostavlja se tudi na dom.

Konfekcijska trgovina

MAČEK & KOMP., LJUBLJANA

založniki c. kr. priv. južne železnice

Franca Jožefa cesta štev. 3

priporoča veliko izbiro jesenskih novosti za gospode in dečke.

— Naročila po meri se izvrše točno in solidno, —

Strogo realna postrežba. **Najnižje cene.**

Ivan Ravnihar

urar in trgovec z zlatnino in srebrnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 44

Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljeno uro jamčim 1 leto

Lastna delavnica za popravila in vsakršna v mojo stroko spadajoča nova dela.

Del. glavnica: K 8,000.000. **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih